NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA
PD 1089/1979

Učinkovito ljudsko samoupravljanje bo mogoče šele, ko bodo nepartijski Slovenci enakopravno soudeleženi pri osnovnih političnih odločitvah prek samostojne, od partijskeka vodstva ločene in neodvisne politične organizacije. Če bi to bila Slovenska socialistična zveza, bi prehod bil toliko lažji.

(Ciril Žebot, SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI).

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Samonikel narod, ki nima lastne države kot potrebnega orodja za skupnostno odločanje, ostaja v sodobnih razmerah brez zadostnih možnosti za nadaljnji narodni razvoj; njegove sile se izčrpavajo v nasprotovanem in oviranem ohranjevanju že pridobljenih narodnih posebnosti. Tako stanje stvari ni le krivično, temveč tudi povzroča čut manjvrednosti in neodgovornosti, nevoljo, nemire in uporništvo.

(Ciril Žbot, SLOVENIJA — VČERAJ IN JUTRI).

LETNIK XIX — VOLUME XIX 1. JANUAR 1968 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. ŠTEVILKA 1. NUMBER 1.

SREČNO NOVO LETO 1968

Skrben gospodar sede ob koncu leta k mizi. Pregleda račune za nazaj, vsa pasiva in aktiva ter skrbno napravi predračun za novo leto. Iz preteklosti črpa načrte za prihodnost.

Kot Slovenci gledamo nazaj. Ugotavljamo, kaj smo vse doživeli, gledamo na uspehe in skrbno iščemo napake. Napake niso strašilo, ampak skrben opomin, kaj je treba zboljšati. Kot narod, ki nas je usoda, bolje povedano božja Previdnost zanesla v tujino, se moramo vprašati, kaj smo mi, kot delček domovine v tujini doprinesli za boljše poznanje prilik v Sloveniji? Ali smo bili dovolj močan glasnik želja malega naroda v osrčju Evrope, stisnjenega med velikane? Komunistično tiranijo in hotenje Slovencev po lastni državi, je odlično prikazal univ. prof. dr. Ciril Žebot v knjigi: „Slovenija včeraj, danes in jutri". Odmev je bil skoro odličen z malo izjemo onih, ki hočejo ravnati po geslu: Kakor je bilo včeraj, tako naj bo danes in za vedno v bodoče. Mi, ki nimamo možnosti pisati takihle knjig, imamo pa možnost jih širiti.

Imamo svoja glasila. „Slovenska država" že 17 let neustrašeno brani slovenske narodne zahteve po suvereni državi. Pomislite 18 let — brez vsake podpore. Le idealizem somišljenikov jo vzdržuje in ohranja. Kaj bi bila SD brez tega idealizma? Res, muha enodnevnica, kot so jo nekateri želeli. V Argentini imajo „Smer v slovensko državo". Tudi to glasilo je odmev velikega idealizma in žrtev naših prijateljev v Argentini.

Naša slovenska dolžnost je, da ostanemo zvesti slovenskemu državnemu gibanju in pomagamo vzdržati naš obrambni in gradilni tisk. Naša glasila so protest proti raznarodovanju velesrbskih krogov, proti tiraniji komunizma, so odpor proti razvrednotenju slovenske kulture, so krik na smrt obsojenega naroda po rešitvi, po enakopravnosti in odločna zahteva: Hočemo biti svoji gospodarji na svoji zemlji!

S tem geslom bo šla „Slovenska država" v leto 1968. Ko gledamo zaskrbljeno v bodočnost, moramo priznati: Bog nam bo dal svoj blagoslov, če ga bomo vredni. Vredni pa ga bomo, če bomo pošteni, idealni in nas ne bo nikdar vodila grda sebičnost. Kar zahtevamo za sebe, to privoščimo iz vsega srca tudi drugim narodom. Izigravati pa se ne smemo pustiti. Naše orožje je sila volje, sila idealizma, ki ne klone ob trenutnih neuspehih. Naše orožje je zaupanje v Boga, ki je ustvaril različne narode in dal govoriti različne jezike, in ki je dopustil, da ga vsak v svojem jeziku kličejo: „OČE".

Zato se ob vstopu v novo leto 1968 z vsem zaupanjem obračamo k našemu skupnemu Očetu in ga ob podpori naše Brezjanske Matere prosimo: Daj nam svobodo, daj nam voljo in dovolj energije, da se za svobodo in enakopravnost pošteno borimo in da, ko bo Tvoja neskončna volja, dosežemo svoj vrhunski narodni cilj — slovensko državo!

Mirko Geratič

Dr. Stanke Lenič novi pomožni škof v Ljubljani

„Osservatore Romano" je 3. decembra objavil uradno, da je bil imenovan na predlog ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika za ljubljanskega pomožnega škofa dr. Stanko Lenič, dosedanji generalni vikar in prošt. Novi škof je bil rojen 1911 v Župeči vasi pri Cerkljah ob Krki. Šolal se je v Škofovih zavodih v Št. Vidu in bil posvečen v duhovnika leta 1937.

Imenovanje dr. S. Leniča za škofa je povzročilo posebno veliko veselja med Dolenjci, ki so dobili po dolgem času svojega rojaka za škofa.

Pred tedni je bilo objavljeno preuranjeno iz Rima došlo poročilo, da je bil imenovan za pomožnega škofa dr. Vilko Fajdiga.

Senator Lausche o slovenskem izvoru demokratične tradicije

Senator Frank J. Lausche, član zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata, je imel 28. novembra v senatu govor o pomenu ustoličenja koroških vojvod in o ameriški izjavi neodvisnosti. V naslednjem povzemamo glavne misli iz njegovega govora.

„Pred nedavnim je izšla knjiga z naslovom: „The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia" — O nastanku kontraktualne teorije in ustoličenju koroških vojvod. Knjigo je napisal dr. Jože Felicijan, profesor na St. John College-u v Clevelandu. V tem delu je profesor Felicijan skušal ugotoviti vpliv, ki ga je imelo slavno Bodinovo delo „Republika" na razvoj kontraktualne teorije na splošno, še posebej pa je skušal ugotoviti vpliv, ki ga je imelo to delo na Thomasa Jeffersona, zlasti pa na osnutek Izjave o neodvisnosti.

V Jeffersonovi kopiji Bodinovega dela, ki ga je Thomas Jefferson imel v svoji knjižnici, je profesor Felicijan odkril, da se je Thomas Jefferson na dveh straneh podpisal z začetnimi črkami svojega imena. Na eni od teh dveh strani je Bodinova definicija in oris tirana. Ta oris tirana sliči v zamisli in besedah orisu tirana, kakor ga najdemo v Jeffersonovem osnutku za Izjavo o neodvisnosti.

Na drugi od teh dveh strani, podpisanih od Jeffersona samega, pa je bil opis ustoličenja koroških vojvod. To je bil slovenski obred, ki je morda v veliki meri doprinesel k ustanovitvi naše [illegible] države.

Dr. Felicijan je mnenja, da je Thomas Jefferson očividno videl v starodavnem običaju ustoličenja koroških vojvod common law precedent, pravni običaj in potrdilo pogodbene teorije, s katero je utemljil svojo zahtevo po ameriški neodvisnosti.

Ti vaažni izsledki dr. Felicijana, ki slone na obširnem proučevanju, so pomembni zaradi njih zgodovinske vrednosti, kakor tudi zaradi praktičnih zaključkov, ki jih lahko izvajamo iz njih....

Ob študiju Bodinovega dela „Republika" se je Jefferson seznanil s starodavnim slovenskim običajem ustoličenja koroških vojvod. Ta običaj, ki je bil ob času ameriške revolucije še vedno v veljavi, mu je bil živ dokaz za obstoj in veljavnost socialnega kontrakta vsaj med Slovenci....

Rad bi opozoril na dejstvo, da prihajata v tem običaju koroških Slovencev do izraza njih demokratična miselnost, kakor tudi tipično ameriški odnos do vlade in oblasti....

Slovenci so verovali, da je ljudstvo vir oblasti in ne vladarji.

Slovenci so verovali, da morajo njihovi vladarji priti iz ljudstva in da mora ves narod imeti pravico voliti svoje vladarje.

Slovenci so verovali, da naj tiste, ki jim bodo vladali, odlikujeta dve lastnosti, sposobnost in skrb za občo blaginjo.

Slovenci so verovali, da imajo njihovi voditelji svečano obveznost do svojega ljudstva: biti pravični.

Mi Amerikanci verujemo danes v ista načela. In v času revolucije je v ista načela veroval Thomas Jefferson.

Mogoče je bil Jefferson potrjen v svojem prepričanju, ko je v Bodinovi knjigi čital opis krasnega slovenskega običaja, ki se je ohranil nad tisoč let.

Morda je ameriški način vladanja dobil ponovno potrdilo, ko je Jefferson čital zgodbo o ustoličenju koroških vojvod.

Hvaležni smo, gospod predsednik, profesorju Felicijanu, da je proučil te možnosti."

Voščilo

(Od študenta 3. letnika filozofske fakultete v Ljubljani smo prejeli voščilo, ki ga objavljamo, ker podaja občutke mladega človeka, v razmerah, ki so bile v Sloveniji za letošnji Božič).

"Božični prazniki so nekaj tako lepega in veličastnega, da se ne da napisati. Žal smo mi za to vse prikrajšani. Zato lahko samo v sebi nosimo vse to, kar mislimo in čutimo.

Hkrati z vstopom v Novo leto Vam iskreno želim vse lepo in da bi praznike preživeli tako, kakor jih morda v domovini ne bi".

MISLI IN POGOVORI

Peter Čekuta

S to številko „Slovenske države" pričenjamo z objavami različnih člankov iz vsakdanjega življenja. Prosimo brate naj se v svojih morebitnih dopisih izražajo na kratko in jasno. Zanimiva pisma bomo tudi objavili.

Vaše misli in pomisleke o člankih objavljenih pod „MISLI IN POGOVORI" pošiljajte na: g. Peter Čekuta, Uredništvo S. D., 646 Euclid Ave., Toronto 4, Ont. Canada.

SMRT, PREMESTITEV SRCA, ETIKA

Lahko se nam začenja staviti vprašanje, dali se zdravniki dandanes igrajo s Stvarnikom? Znajo pozdraviti skoraj že vsako poznano bolezen in zamenjajo dele telesa z umetnimi deli ali s premestitvijo obstoječih organov. Pred tedni pa so trije izraziti poskusi v Cape Townu (Južna Afrika) in v Brooklynu (ZDA) dokazali, da se da „presaditi" tudi srce — simbol življenja.

„Že sedaj se zgražam nad nepočakanostjo," je dejal zdravnik v Washingtonu, „zdravnikov in bolničarjev, ki bodo čakali s kirurgičnimi noži nad smrtno ponesrečenim, da mu odstranijo srce ali druge organe, ko bo smrt dognana."

Zato se poraja vprašanje, kdaj je človek zares mrtev dokončno, da mu potem lahko odstranijo nujno potreben organ in s tem ohranijo pri življenju drugo osebo? Do sedaj je obvladovalo mišljenje, da človek izdihne dušo, ko srce neha biti. A nove tehnične naprave, ki dajejo umetne električne sunke in tudi ročne masaže so srce ponovno „oživile". Dokončno smrt je možno ugotavljati z elektronskim aparatom tako, da spustijo skozi človeške možgane električni tok. Če ti možgani toka ne sprevajajo, je človek mrtev. „A srce lahko ponovno prične biti," je dejal dr. Barnard v Južni Afriki," tudi ko možgani nehajo izvrševati svoj posel."

Pojavlja se novo vprašanje. Ali ima telo še vedno dušo, čeprav so možgani mrtvi a srce še vedno bije s pomočjo tehničnih naprav.

Odgovori na to vprašanje so različni med znanstveniki in med teologi. Jezuit in profesor medicinske etike, Thomas O'Donnell pravi, da je srce le nujno potrebni organ in da bi bilo moralno, če bi sorodniki dovolili uporabiti srce „mrtvega", da s tem rešijo drugo življenje. Rabin Jakobovitz pa pravi takole: „Vsak trenutek življenja je dragocen. Zato nihče ne sme skrajšati življenja, tudi darovalca srca, čeprav v zadnjih utripih."

Umetnost premestitve človeških organov — posebno srca — napreduje, a moralna in teološka vprašanja o premestitvi sami pa postajajo bolj in bolj zapletena in obsežna. — Kaj pravite?

• **Ljubljana.** — 7. decembra sta bila sprejeta na vljudnostni obisk pri predsedniku komisije SR Slovenije za verska vprašanja Pavletu Bojcu ljubljanski nadškof dr. Josip Pogačnik in **novoimenovani pomožni škof dr. Stanko Lenič.** V daljšem razgovoru so bila obravnavana tudi nekatera konkretna vprašanja.

† Dr. Franc Jaklič

Na praznik Marijinega Brezmadežnega spočetja je za vedno zatisnil svoje duhovniške oči profesor dr. Franc Jaklič. Umrl je v bolnišnici usmiljenih bratov na Bluemound Rd., Milwaukee, Wis. Kakor je umrl na praznik Matere božje, tako je bil tudi pokopan na praznik Matere božje, katero je zelo častil. Na 12. decembra praznuje Amerika praznik Guadalupske Matere božje. Pokopan je bil iz cerkve Marije Pomočnice kristjanov v West Allisu. Zbralo se je precejšnje število duhovnikov, ki so skazali pokojnemu zadnji pozdrav. Sv. mašo je opravil pomožni škof milwauške nadškofije Most Rev. Roman R Atkielski. Asistirala sta škofu župnik fare Marije Pomočnice kristjanov dr. Matt Setničar in dr. Joseph Gole profesor bogoslovja pri očetih Srca Jezusovega v Hales Corners, Wis. Pred sv. mašo so duhovniki opravili molitve za mrtve in za pokoj njegove duše. V pridigi se je od njega poslovil dr. Pavel Krajnik, kaplan v ubožnici sv. Ane v Milwaukeeju. Pogreba se je udeležilo lepo število ljudi. Pokopali so ga na Mt. Olivet pokopališču takoj za grobom pokojnega msgr. Francisa Gabrovška, ki je bil župnik fare sv. Janeza v Milwaukeeju.

Pokojnik je bil dober in pobožen duhovnik. Velikokrat, ko ste ga srečali, ste ga dobili z rožnim vencem v roki. Ko je bil še zdrav, je vsak dan eno uro premolil pred sv. Rešnjim Telesom. Dočakal je starost 75 let. Med ljudmi je bil posebno znan po svojim [illegible] pisal. Zadnji čas je bil najbolj znan po svojem znanstvenem delu za škofa Friderika Barago. Raziskoval je njegove čednosti. To delo, kateremu je posvetil svojih zadnjih deset let, je ostalo v rokopisu. Upajmo, da se ne bo izgubilo.

Pokojni je opravljal svojo duhovniško službo 52 let. V duhovnika je bil posvečen dne 22. junija 1915. Pred dvemi leti je obhajal svojo zlato mašo prav pri Mariji Pomočnici kristjanov, od koder je tudi vzel zadnje slovo.

Tu zapušča brata in ostale sorodnike. Vsem izrekamo iskreno sožalje.

• **Z novim letom je prevzel od g. dr. R. Čuješa uredniške posle našega lista g. V. Mauko.**

NOVE KNJIGE O BARAGI

Za stoletnico Baragove smrti se je povečala tudi knjižna aktivnost o apostolu Indijancev. Jeseni je izšel nov angleški življenjepis Barage, ki ga je napisal Bernard J. Lambert, **„Shepherd of the Wilderness".** Za januarsko obletnico Baragove smrti — 19. januarja — pa se obetata še dve deli o njem. Pri Studia Slovenica (PO Box 4531, Washington, D.C. 20017) bo izšlo delo msgr. Maksimilijana Jezernika, **„Frederic Baraga, his life and activities in the light of Vatican documents".** Knjiga bo osvetlila Barago v luči dokumentov, ki so ohranjeni v Rimu. St. Xavier University Press pa bo izdala razpravo Rudolfa Čuješa o Baragovem književnem delu za Indijance kot tudi o vplivu, verskem ter socialnokulturnem na Indijance v Kanadi. Naslov dela bo **„NINIDJANISSIDOG SAIAGIINAGOG",** kar predstavlja začetne besede Baragovega pastirskega pisma v očipvejščini.

—dreš.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

Z oddelka

za delo

POVEČANA POMOČ ZA DELANEZMOŽNE DELAVCE

Ontarijska vlada se je odločila dati "Workmen's Compensation Board" večji obseg delovanja pomagati delanezmožnim delavcem priti nazaj v produktivno občestvo. "The Compensation Boardu" je bilo naročeno, da lahko potroši do $1,100.000.— za poklicno rehabilitacijo poškodovanih delavcev, kar predstavlja $500.000.— povišek na tem področju.

Vzrok za povišanje stroškov je povečanje odborovega programa za poklicno vežbanje, ki je združeno s povečanim številom poškodovanih delavcev, ki potrebujejo prešolanje in nova službena mesta.

Usposabljanje delanezmožnih delavcev je odobreno po "Workmen's Compensation Board-u" v šolam ali poklicnih inštitucijah, ki jih upravlja provinca, lokalni izobraževalni odbori ali pa v odobrenih privatnih poklicnih šolah.

Glavna postavka za uspešno delavsko namestitev je v tem, da zamore delavec izvrševati svoje delo do popolnosti in dati svojemu delodajalcu polno vrednost dela za prejeto plačilo.

Sedaj je dana možnost nuditi pomoč delavcu, ki se ne more vrniti na svoje službeno mesto vsled manjše in trajne delanezmožnosti in tistim ki so začasno delno nezmožni, za katere ni moči najti primernega dela takoj.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

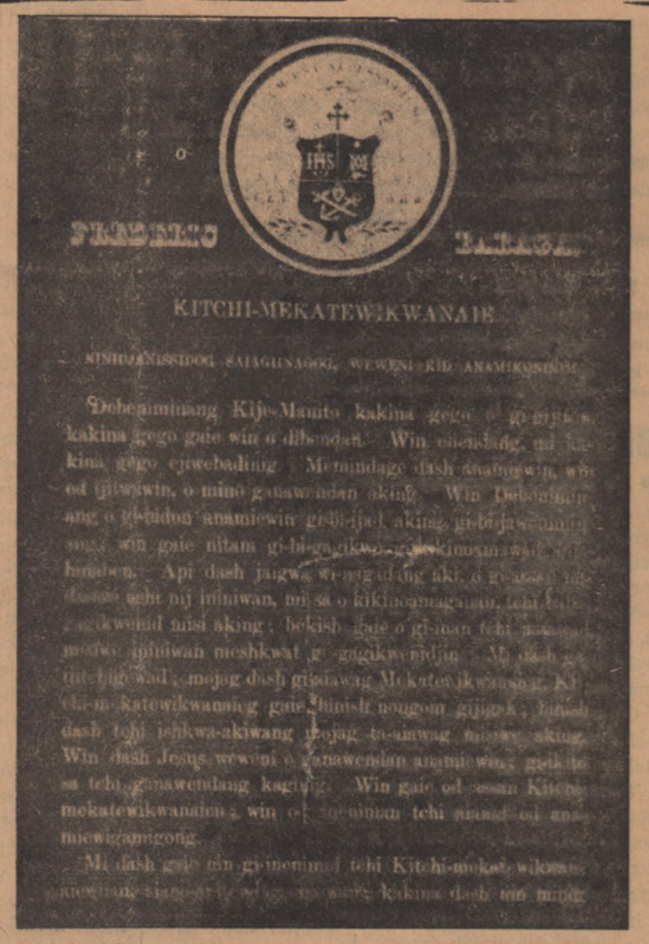

Prva stran znamenitega Bragovega pastirskega pisma v očipvejščini — po kopiji v Regis College, Willowdale, Ont.

PO BARAGOVIH STOPINJAH

19. januarja letos bo poteklo sto let, odkar je končno omagal veliki misijonar Velikih jezer, Friderik Baraga.

Stoletnico njegove smrti bodo slavili tako Slovenci, iz čigar rodu je izšel, doma in po svetu, kot tudi katoličani v Združenih državah in v Kanadi.

O Baragi je lažje pisati debele knjige kot pa kratek sestavek, ker je v svojem zemskem življenju opravil delo, za katerega bi lahko postalo slavnih več ljudi. Ko je papež Pavel VI. omenil v svoji okrožnici o Delu za razvoj narodov delo misijonarjev na kulturnem področju, bi mogel z enako upravičenostjo kot očeta Charlesa Foucaulda imenovati Friderika Barago (št. 12).

Danes nam ni več težko priznati, da je vsak človek v veliki meri otrok svojega časa. Toda vsakemu, ki vtisne pečat življenju in pusti za sabo vidno sled v zgodovini, je značilno, da je v mnogih ozirih tudi prehitel svoj čas in poudarjal misli ter živel življenje, ki se je uveljavilo šele mnogo pozneje.

Že Baragov odhod iz domovine je bil protest proti janzenizmu in jožefinizmu, ki mu nista dovolila polnega razmaha v dušnem pastirstvu med Slovenci. Poudarek na božjem usmiljenju in na Evharistiji kot dušni hrani, ne pa kot nagradi za popolnost, se uveljavlja šele v naših dneh. Pri zadnjem misijonu v naši župniji pred nekaj leti je eden misijonarjev še vedno dokazoval, da bo več ljudi pogubljenih kot zveličanih.

Baraga je bil tudi velik v dejanski ljubezni v medsebojnih odnosih. Znanih je več primerov, ko na velike osebne žalitve ni odgovoril s srdom in je celo drugim preprečeval, da bi ga maščevali — in je prav s tem spremenil žaljivce v dobre prijatelje. Danes poudarjata tako psihologija kot sociologija pomen ljubezni za zdravo osebnostno rast in uspešno družbeno življenje.

Severnoameriška kultura je znana po svojem poudarku mladosti. Toda Baraga jo je prehitel s posvetitvijo ene svojih cerkva Jezusu — Mladeniču.

Šele za papeža Pija XII. je bilo načelno priznano, da se krščanstvo ne sme enačiti z nobeno kulturo in da so vse kulture enako vreden izraz Kristusovega evangelija, čeprav se razlikujejo po svojih simbolih, ki jih uporabljajo. Baraga je kazal globoko spoštovanje do kulture Indijancev in bi bil gotovo prvi, ki bi danes maševal v očipvejskem jeziku. Bil je prvi, ki je porabil enega indijanskih jezikov Severne Amerike v uradnem poslovanju Cerkve, ko je izdal l. 1853 pastirsko pismo v očipvejščini.

Kdor bere poročila misijonarjev Baragove dobe, se more hitro prepričati, da je bilo razmerje med katoliškimi in drugimi misijonarji vse prej kot ekumensko. Kolikor se spominjam je imel Baraga vojno stanje samo z enim protestantskim misijonarjem — z drugimi je sodeloval, hodil na obiske in peljal celo škofa k njim na obisk, pošiljal katoliške otroke v protestantske misijonske šole (seveda proti zagotovilu, da jih bodo učili samo svetne vede), itd. Med protestanti je imel več osebnih prijateljev. Kmalu v začetku svojega misijonarjenja je celo pridigal v protestantski cerkvi. Bil je tudi med pogrebci na protestantskem pogrebu.

Kljub praksi in teoriji „topilnega lonca", po katerem bi se morale vse etnične skupine v Združenih državah, vključno Indijanci, stopiti v nov amerikanski narod, in kljub zanemarjanju ter zapostavljanju, ki so ga Indijanci doživljali od vlade in belcev v Kanadi, se bolj in bolj množe znaki, da se indijanski rodovi v Severni Ameriki prebujajo in zahtevajo ter so voljni uveljaviti svojo posebnost. Doslej smo gledali na Barago v glavnem kot na velikega idealista, ki se je do zadnje moči boril za ponižane in razžaljene proti veliki premoči in večkrat celo ob nerazumevanju Indijancev samih (ti so npr. zahtevali, da uči vse otroke angleščine, med tem ko je hotel Baraga uvesti v angleščino samo bolj nadarjene, ki bodo njihovi voditelji) brez upa zmage, ob stoletnici njegove smrti pa se zdi, da je s svojim delom — tako s svojo slovnico, slovarjem in nabožnimi knjigami kot tudi s svojim celotnim odnosom do Indijancev — ta sedaj se pojavljajoči porod nove vitalnosti Indijancev („Life" je naslovil nedavno eno svojih številk zelo značilno „Return of the Red Man", in Indijanski paviljon na svetovni razstavi v Montrealu je govoril podobno) prav Baraga v veliki meri omogočil.

Rudolf Čuješ

SLOVENSKA DRŽAVA
For a free Slovenia
Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,
Edited by: Editorial Board
Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates
$4 per year, 30¢ per copy
Advertising
1 column x 1"
$2.80

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.
Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 $, za Argentino 50 pezov, za Brazilijo 60 kruzeirov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti".
Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.
Naslov:
ANTONY AM. ROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

POZOR ROJAKI! POTUJETE SKOZI RIM v DOMOVINO? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:
Vinko A. LEVSTIK
Director in lastnik
Hotel 'BLED' Via S. Croce in Gesuralemme 40, Roma, Tel., 777—102
in
Hotel-Penzijon 'DANILA' Via L. Luzzatti 31 Roma, Tel., 750—587

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMIČNINSKIH, DRUŽINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:
CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

VABILO SLOVENSKI MLADINI

List „Slovenska država" in Slovenska narodna zveza v Kanadi bosta v kratkem razpisala nagradno tekmovanje slično lanskemu. V eni izmed prihodnjih številk bodo objavljena navodila in pravila, na kar že danes opozarjamo. Uredništvo S. D. in odbor S. N. Z.

Toronto

● **V soboto 18. novembra 1967** nas je prijetno presenetil akademski mladinski klub Sava v Torontu z lepo pripravljenim in uspelim večerom. Spored je bil razdeljen v kulturni in zabavni del. Številne goste, med njimi slovenske duhovnike gg. Kopača, Jana, in Mejača, kolege Savane iz Clevelanda, Chicaga in New Yorka, ter mnoge starše in prijatelje, je pozdravila predsednica torontskega odseka gdč. Mirjam Čekuta. Posamezne točke sporeda je vodil in povezaval g. Peter Čekuta. Študentke Babičeve in Ovčjakove so takoj ogrele in navdušile z „Gorenjsko polko". Oktet slovenskih fantov, ki ga vodi g. Tone Zrnec, C.M., in se je rad odzval povabilu kot gost, je čustveno, mehko, kakor nekoč na vasi, zapel več slovenskih pesmi. Za klavir ubrano melodijo sta štiriročno zaigrala Majda Resnik in Peter Čekuta. Škoda, da je bil mikrofon preveč oddaljen od klavirja, zaradi česar ni prišla melodija Volkmanove skladbe „Lusi gredo" do večje veljave. Tercet Ivanke in Majde Kunstelj ter Majde Resnik je napolnil dvorano s srebrnimi glasovi. Zapele so „Zvoke glasbe" ter „Planiko" iz filma „The Sound of Music". Pri drugi pesmi se jim je pridružil Marko Jamnik. S komično zgodbo „On" je zapeljal v smeh polno dvorano Bogo Avsec. S plesom „Charlestone" izpred 30 let so vžgale mladenke iz Toronta in s tem zaključile kulturni del sporeda.

Za ples so poskrbeli Savani iz Chicaga. Orkester Tivoli je razgibal pod vodstvom g. Janeza Arka s pestrimi in lahkimi melodijami vse plesalce in poslušalce. Edina pritožba je bila, da so imeli predolge odmore in da navdušeni plesalci zaradi tega niso prišli do svojega računa.

Prijateljsko razpoloženje pri pogrnjenih mizah, ki so bile za lažjo „orientacijo" označene z imeni slovenskih rek, in so z intimno svetlobo sveč razsvetljevale vesele obraze, se je zaključilo po polnoči.

Savani so darovali dobiček od prireditve za novo hišo Slovenskega mladinskega doma v New Torontu. Nekaj pa so določili za tiskanje svojega glasila „Odmevi" in za organizacijske stroške.

● **Člani folklorne skupine „Nagelj"** so nastopili 6. in 21. decembra s svetnimi in božičnimi napevi in prozo pred bolniki v bolnišnicah Queen Elisabeth in Belwoods. V program so vključili tudi slovensko glasbo in folkloro. Za glasbo sta poskrbeli s kitaro in harmoniko gospodični Ovčjakovi. Oba nastopa je vodil g. Peter Čekuta, ki je tudi podal bolnikom božično misel.

● **Društvo katoliških mož** pri slovenski fari Marije Pomagaj je povabilo za predavatelja na sestanek v decembru judovskega rabina g. Papendheima. Predaval je o razlikah med kristjani in judi ter razložil nekatere judovske praznike in običaje. Člani so z zanimanjem poslušali in po predavanju se je razvila živahna debata.

Chicago

● **10-letnica „SAVE".** To sicer ni visoka številka, toda za društvo kakor je SAVA, ki je vzrastlo iz zelo skromnih razmer, pa se kmalu razširilo izven Chicaga po vsej Ameriki in celo v Kanado, kjer žive slovenski študentje, pomeni 10 let veliko. Veliko energije za ustanovitelje in pa veliko mero idealizma, ki se niso ustrašili začetnih težav. In teh seveda ni bilo malo. Delo Savanov je pravzaprav delo slovenskih študentov za ohranitev slovenske bitnosti, slovenske kulture, slovenske verne značajnosti in pa jeklena volja uveljaviti se v tujem svetu v korist stare domovine. Moramo občudovati ta idealizem. Naravno, niso vedno uspeli v vsem. Kdo pa neki žanje le uspehe? Čestitke Savanom z željo, da ta idealizem ohranjajo, ga stopnjujejo in tako pomagajo graditi v Ameriki in Kanadi zavedni slovenski rod, ki ne bo nikdar pozabil, da so njihovi starši iz prelepih krajev, ki jih je Ivan Cankar označil za „nebesa pod Triglavom", in da sta katoliška vera in slovenski jezik dve vrednoti, ki jih je svetniški Slomšek priporočal ohraniti in se zanju boriti. — Savani v Chicagu so 10-letnico obstoja obhajali v soboto 25. novembra v veliki cerkveni dvorani z uspelo družabno prireditvijo.

● **Domobranska proslava,** ki jo navadno proslavljamo v juniju, je bila v Chicagu v soboto 18. novembra. P. Odilo je kazal lepe slike, tudi je bilo več lepih recitacij. Bil je lep spominski večer našim nepozabnim slovenskim junakom.

● **Srebrno poroko** sta obhajala prve dni v decembru g. Otti sta si obljubila večno zvestobo mar in Anica Tašner. Pred 25 leti pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah. Bog daj zdravja, da bo še zlati jubilej!

● **Sv. Miklavž** ni pozabil na slovensko mladino pri Sv. Štefanu. Prišel je v velikem spremstvu v veliko farno dvorano in ljubeznivo obdaroval pridne otroke. Porednim je pa grozil tudi parkej, če se seveda ne poboljšajo. Otroci Slomškove slovenske sobotne šole so vprizorili ljubki prizor „Jezušček med cvetjem".

● **Akcija za Slovensko kapelo v Washingtonu.** Priznanje Slovenski ženski zvezi, ki je na zadnjem letnem zborovanju vzela to akcijo v svoje roke. Ženske so večkrat bolj aktivne kot moški in tudi zato kaj dosežejo. V raznih mestih, kjer žive Slovenci, so se osnovali odbori, ki bodo zbirali prispevke. 70 tisoč dolarjev je potrebnih. Če bi vsak Slovenec velikodušno dal za to slovensko kapelo v braziliki Brezmadežnega spočetja, bi bila ta vsota hitro zbrana. Čehi, Slovaki, Litvanci, Hrvati že pridno delajo. Slovenci ne smemo izostati. V ponedeljek 27. novembra je bil v Chicagu sestanek, ki ga je sklicala Slovenska ženska zveza. Prav je, da tudi Slovenci v Chicagu pomagamo in to velikodušno. V farni cerkvi Sv. Štefana je poseben nabiralnik za to kapelo.

● **Božič okrog po svetu** — tak je naslov prireditev, ki jih imajo različne narodnosti v Museum of Science and Industry. Slovenci so se lepo predstavili v četrtek 7. decembra. Sodeloval je mladinski zbor, mladina Slomškove sobotne šole pod vodstvom p. Vendelina in gose Fišingarjeve.

● **Veste kaj bi prosil?** In to hudo zares! Poravnajte naročnino za Slovensko državo in sicer takoj. Ne bi bilo lepo biti v novem letu v zaostanku za nazaj!

● **Slovenska narodna zveza** bo imela predpustno družabno prireditev s plesom v Tomazinovi dvorani, v soboto 24. februarja. Vabljeni od blizu in daleč!

Cleveland

● **Odbor za zavod Slovenicum v Rimu**

V sredo zvečer 29. novembra je bil v župnišču pri sv. Vidu sestanek, ki ga je sklical in vodil prečastiti g. msgr. Baznik, župnik pri sv. Vidu. Namen sestanka je bil, da izmed katoliških laikov izbere odbor, ki bo msgr. Baznik pomagal zbirati denarna sredstva za slovenski duhovniški zavod "Slovenicum" v Rimu. V "Slovenicu" bodo prebivali slovenski duhovniki, ki bodo nadaljevali svoje duhovniške študije na rimskih univerzah in ustanovah, pod vodstvom slovenskih predstojnikov in imeli v zavodu priliko, da se pogljabljajo in študirajo posebej slovenske cerkvene in verske razmere, vprašanja in zgodovino. V zavodu bodo stanovali tudi slovenski škofje, kadar se bodo mudili v Rimu. Ustanovitev in zgraditev zavoda "Slovenicum" v Rimu je bil ideal katoliških Slovencev že pred drugo svetovno vojno. Sedaj se ideja uresničuje. Msgr. Baznik je na sestanku zavrnil vrsto neutemeljenih očitkov proti zavodu. Domovina ne more zbrati potrebna denarna sredstva za zavod. Mnogo lažje je zbrati potrebna denarna sredstva Slovencem, ki žive v svobodnem svetu. V Kanadi že imajo laiški odbor, ki deluje v ta namen. Novi odbor v Clevelandu pa naj bi prevzel to nalogo za Združene države. Sestanek je izbral naslednji odbor: predsednik msgr. Louis B. Baznik, podpredsedniki: Ivan Hauptman, Jernej Slak in John Škrabec, tajnik: Jernej Zupan, blagajnik: Vili Zadnikar, publicitetni odbor: dr. Jože Felicijan, dr. Edi Gobec in Franček Toplak, odborniki: č.g. Jože Falež, Joseph Nemanich, Franc Urankar, Jože Likozar, Tone Oblak, Miha Sršen, Lojze Petelin in Mate Resman.

● **Koncert "Slovana"**

V nedeljo popoldan 3. decembra je bil v Slovenskem domu na Rechner Ave. v Euclidu koncert pevskega zbora "Slovan" pod vodstvom pevovodje g. Vauterja.

● **Miklavževanja**

Tudi letos sta Slovenski šoli pri sv. Vidu in pri Mariji Vnebovzeti priredili svoja miklavževanja z nastopom sv. Miklavža in vsega spremstva in obdarovanjem otrok. Prvo je bilo pri sv. Vidu v nedeljo popoldan 3. decembra, drugo pa pri Mariji Vnebovzeti v nedeljo 10. decembra.

● **Nova knjiga.**

V Clevelandu je sedaj na razpolago nova pomembna zgodovinska knjiga pod naslovom: "The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia" (Razvoj pogodbene teorije in ustoličevanje koroških vojvod), ki jo je napisal clevelandski rojak, profesor na St. John kolegiju v Clevelandu, dr. Jože Felicijan. Knjigo je izdala in tiskala Družba sv. Mohorja v Celovcu. Knjigo morete kupiti pri udih Štajerskega kluba, dramatskega društva Lilije, v Slovenski pisarni, v uradu M.A. Travel Service in v trgovini Melaher. Knjigo toplo priporočamo.

● **Dom Hinka Lobeta pod streho.**

Na Slovenski pristavi so pridni prostovoljci tekmovali s slabim jesenskim vremenom in še pred nastopom prave zime spravili pod streho novo poslopje, ki bo "Dom Hinka Lobeta".

● **Msgr. Baznik 60-letnik**

V decembru je praznoval šestdesetletnico svojega življenja prečastiti g. prelat msgr. Louis B. Baznik, župnik pri sv. Vidu. Naj ga Bog ohrani še mnoga leta!

● **Tomčev "Slovenski Božič".**

V nedeljo popoldan 17. decembra je cerkveni pevski zbor pri Mariji Vnebovzeti izvajal Tomčevo kantato "Slovenski Božič" pod vodstvom pevovodje Martina Rakarja.

● **Slovenski božični program na radiu**

Slovenska radijska oddaja "Pesmi in melodije iz lepe Slovenije", ki jo vodijo gospodje dr. Milan Pavlovčič, Rado Menart in Pavle Borštnik, na narodnostni postaji WXEN-FM nam je tudi letos pripravila prelepe sporede za božične dni in praznike.

Postaja pa je prenašala tudi slovensko polnočnico iz cerkve sv. Vida s petjem slovenskih božičnih pesmi.

● **Silvestrovanja**

Na Silvestrov večer, ki je letos padel na nedeljo, so bila po vseh Slovenskih narodnih domovih v Clevelandu vesela silvestrovanja.

● **Nabirka za washintonsko kapelo**

Nabirka za slovensko kapelo v katedrali Brezmadežnega Spočetja v Washingtonu, D.C., je od ustanovitve vseameriškega odbora v Clevelandu v novembru do konca leta zelo lepo napredovala. Zadnji dan leta je imel odbor zbranih že $21.000.00. Torej se ni treba bati, da v januarju, ko bo odbor ameriških škofov postavil datum za prvo plačilo $25.000.00, odbor tega zneska ne bi mogel položiti. Tako bo slovenska kapela zagotovljena in se bo pridružila drugim narodnostnim kapelam v katedrali.

SLOVENSKE RADIJSKE ODDAJE V ZAHODNIH DRŽAVAH

Čas oddaj je naznačen po Greenwichu (GMT). Razlika v času med Greenwichem in Slovenijo je ena ura.

Združene države: Glas Amerike
vsak dan od 5.00—5.15 in od 5.15—6.30 zj. na val. 25, 31 in 49 metrov.
Britanija: BBC-London
vsak dan od 18.00—18.30 na val. 31, 41 in 49 m.; ob nedeljah tudi od 15.30—16 na val. 31 in 41 metrov.
Zahodna Nemčija: Deutsche Welle-Koeln
torek, četrtek, sobota od 15.20—15.40 na val. 31, 41 in 49 m.
Francija: Paris
vsak dan med 18.05—18.45 na val. 41 in 49 m.
Italija: Rim
vsak dan od 14.55—15.15 na val. 41 in 49 m.
Vatikan: Radio Vatikan
ponedeljek in petek od 20.30 na sobota ob 17.45 na val. 41, 49 val. 41, 49 m., in 196 m.; četrtek, m., in 196 m.; nedelja ob 10.50 na val. 31, 41 m., in 196 m.

Ontarijska vlada vpostavlja

H.I.R.B.

(Health Insurance Registration Board)

Če imate vi ali Ontario Medical Services Insurance Plan (OMSIP) ali Ontario Hospital Insuracne (OHI), boste kmalu slišali o Health Insurance Registration Board (HIRB).

The Health Insurance Registration Board je provinca vpostavila da bo delovala kot agencija za oba OMSIP in Ontario Hospital Insurance.

HIRB bo osrednji vpisni urad, ki bo upravljal vpisovanje, razpošiljaj račune in sprejemal premijska vplačila, dalje bo odgovarjal na vprašanja o ontarijskih zdravniških in bolniških zavarovalnih planih.

OMSIP in Intario Hospital Insurance bodo nadaljevali z uslužnostjo njihovega dosedanjega zavarovanja. Edina razlika je ta, od sedaj naprej, kadarkoli boste videli ime HIRB, boste vedeli, da pomeni da "The Health Insurance Registration Board" vam služi v imenu Ontarijskih zdravstvenih zavarovalnih planov.

Če imate kakršna koli vprašanja o vpisu v provincijska zdravstvena zavarovanja ali vprašanja o premijah, pišite na:

Health Insurance Registration Board
2195 Yonge Street, Toronto 7

GOVERNMENT OF ONTARIO
Hon. JOHN P. ROBARTS, Prime Minister

SLOVENIJA VČERAJ, DANES in JUTRI

To je osemnajsto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površinsko poročanje o tamkašnjen razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

Nadaljnji razvoj v novem letu:

Slovenija pred osnovnimi spremembami?

Ciril Žebot

Slovenija je stopila v 24. povojno leto z zavestjo znatnih **dosežkov** zadnjih let, novih **možnosti**, pa tudi starih **težav** na trdi poti razvojnega osvobajanja slovenskih ljudi in osamosvajanja njihove narodne države.

Dosežki so znani. Neenakomerno se raztezajo na razna področja, toda z bistveno izjemo osnovnega političnega odločanja. Slednje je še vedno monopol iste izključne partije (Zveze komunistov), ki je med vojno in v letih po vojni Sloveniji povzročila toliko nepotrebnega gorja, čigar posledice sedanji razvoj počasi odpravlja.

Nove možnosti se odpirajo predvsem v zaostalem in zastalem gospodarstvu, kjer v novem letu pričakujejo večje in bolj uravnovešene rezultate triletnih reformnih prizadevanj, ter v zveznih odnosih, kjer naglo narašča pritisk za dosledno konfederativno preureditev, brez katere Jugoslavija nima bodočnosti.

Konfederacija ali odcep

Med večjimi težavami, ki jih bo moral premagati letošnji razvoj v Sloveniji je neodpravljena finančna stiska slovenskega šolstva in kulture ter ponovno naraščanje zveznih davčnih dohodkov na škodo slovenske republike in gospodarstva. Poleg tega pa je celotno gospodarstvo še vedno v reformnih težavah in zastoju. Nezaposlenost (nevšteši gospodarsko emigracijo) je v Sloveniji narasla na več kot pet odstotkov, od katerih je dve tretini mladih in več kot ena tretina višje kvalificiranih delavcev.

Uradne razlage krivijo za gospodarski zastoj predvsem podjetja. To pa je zelo enostranska sodba. Saj je bil eden izmed namenov reforme, da odkrije in izloči skrajne primere „političnih tovarn", ki nimajo gospodarskih pogojev za nesubvencioniran obstoj. Toda gospodarski zastoj je širši. In tega je treba pripisati napakam v samem sistemu in gospodarski politiki. Še vedno nimajo sodf in ustanov za pravilno razdeljevanje podjetniških dosežkov med investicije, osebne dohodke in davke. Tudi sistem še vedno zavira razmah zasebnega podjetništva tudi tam, kjer raznolikost in razdrobljenost proizvodnje izključujeta uspešno socializacijo (malo kmetovanje, obrtništvo, gostinstvo razen velikih hotelov, specializirana trgovina in druge storitve). Sistem tudi še vedno ne nudi zadostne privlačnosti za udeležbo tujega kapitala in podjetništva, pa tudi ne potrebne prožnosti domačega vlaganja.

Predvsem pa slovensko gospodarstvo trpi zaradi **centralistične „uravnilovke" iz Beograda, ki preprečuje lastno slovensko gospodarsko in davčno politiko** kot ju zahtevajo posebne značilnosti in potrebe slovenskega gospodarstva in naroda. Zato Slovenci zahtevajo in — kot je o tem 22. novembra 1967 v članku svojega dopisnika iz Ljubljane poročal THE NEW YORK TIMES (glej SD, december 1967) — sedaj resno pričakujejo, da bodo poedine republike same odločale o razdeljevanju podjetniških izkupičkov med potrebe podjetniških vlaganj, osebne potrošnje in skupnih zadev. Le tako bosta ne le vsakokratna delitev slovenskega narodnega dohodka, temveč tudi stopnje rasti različnih panog slovenske narodne proizvodnje v skladu s potrebami in željami Slovenije kot so te pogojene po njenem narodno-kulturnem značaju in zemljepisno-političnem položaju.

Omenjeni članek v THE NEW YORK TIMES-u zelo jasno pove, kako Slovenci danes mislijo o potrebi in možnosti dosledne konfederativne preureditve Jugoslavije: „Če bi kaka politična reakcija v Beogradu hotela ustaviti ta.... razvoj k republiški samovladi, bi prišlo do močnega pritiska za popolen odcep od Jugoslavije. To priznavajo celo važne partijske osebnosti. Pristavljajo pa, da taka reakcija iz Beograda ni verjetna; dosledni razvoj to potrjuje."

"Uravnilovka"

Odbor republiškega zbora za družbeni plan, finance in proračun ter odbor gospodarskega zbora za gospodarsko programiranje in finance sta na današnji skupni seji odločno zavrnila predlog zveznega temeljnega zakona o meji stopnje prispevkov iz osebnih dohodkov iz delovnega razmerja za leto 1968, ki je predlagan zvezni skupščini....

Nikakor namreč ni mogoče sprejeti stališča, da bi bila le federacija čuvar reforme in interesov gospodarstva, kot so republike tiste, ki iz proračunskih razlogov delujejo proti reformi in ki jim ni do interesov narodnega gospodarstva. Prav iz takega stališča pa predlagani zakon izhaja in pomeni zato nezaupnico republikam in njihovim skupščinam. Boj proti omejevanju stopenj je potemtakem boj za večjo samostojnost republik in za njihovo vse večjo odgovornost pri razvijanju gospodarstva in družbenih odnosov. Gre torej, kot so posebej poudarili poslanci, za izrazito politično vprašanje....

Malokje se kaže centralizem tako močno, kot prav na tem področju, je povzel drugi. Federacija si odreže, kolikor rabi, o preostanku pa naj se republike potem samoupravno dogovarjajo. V razpravi so nato poudarili, da je reforma povzročila prestrukturiranje gospodarstva in da že zaradi tega ni mogoče vsega območja države spraviti pod nekakšne povprečke. Razen tega je zgodovinski razvoj republik različen, na razvitejših območjih je tudi struktura splošne porabe drugačna, pri čemer pa splošne porabe ne smemo videti zgolj skozi proračunska očala, ampak gre za porabo, ki je neposredno povezana z napredkom gospodarstva in bi omejevanje te porabe negativno vplivalo na samo gospodarstvo.

Poslanci so to tudi osvetlili s podatki. V Sloveniji se bo družbeni proizvod letos povečal za okrog 5 odstotkov, vtem ko bo ostal v vsej državi v glavnem na lanski ravni. Osebni dohodki so se v državi in v povprečju letos povečali za okrog 16 odstotkov, v SRS za 12, zadnje mesece opažamo v naši republiki skladno rast osebnih dohodkov in družbenega proizvoda. Od tod sklep, da neskladja v teh gibanjih ne more pokriti tisti, ki jih ni povzročil, drugi bi ostali pa neprizadeti....

Federacija je letos povečala prispevek iz osebnega dohodka od 2.5 na 4.9 od katastrskega dohodka pa od 3 na 6 odstotkov, kar znese v naši republiki 23 milijard več kot lani. V naši republiki pa so proračunska sredstva republike in občin rasla za kakšno decimalko odstotka celo počasneje od družbenega proizvoda. Če bi bil zakon sprejet, bi v naši republiki manjkalo okrog 20 milijard dinarjev.

(DELO, 13. decembra 1967)

Konfederacija ali odcep

„Reforma postavlja vse bolj v ospredje uveljavljanje naslednjih načel. Prvič, da se sredstva družbene reprodukcije, realizirana na področju družbenopolitične skupnosti, uporabljajo v teh skupnostih, sorazmerno z udeležbo delovnih ljudi pri njihovem ustvarjanju. In drugič, da pripadajo družbenopolitičnim skupnostim za družbene potrebe na njihovem območju sredstva iz osebnih dohodkov in drugih virov v skladu z načelom delitve po delu To še posebej velja za republike, ki vse bolj neposredno odgovarjajo za svoj položaj doma in v svetu in za uresničevanje trajnih interesov svojih narodov.... Tak razvoj pa zahteva takšno zakonodajno dejavnost federacije in republik, ki zagotavlja enotne splošne osnove razvoja.... in ki dopušča drugim družbenopolitičnim skupnostim prilagajanje njihovim specifičnostim. Zato se je z ustavnimi amandmaji letos okrepila vloga zbora narodov in delegacij republik v zveznem zboru. V skladu s tem pa so v poslovniku republiške skupščine podrobneje urejene pravice in dolžnosti delegacije SRS v zvezni skupščini, posebej pa še postopek pri sodelovanju med zvezno in republiško skupščino."

(Sergej Kraigher, predsednik Skupščine SRS, DELO, 14. decembra 1967, str. 2)

Nerešeni osnovni problem

Tudi, če že letos pride do zahtevane konfederativne preureditve Jugoslavije, bodo še vedno ostale nerešene osnovne težave v slovenski kulturi in politiki. V njih se zrcali skupen problem vseh sodobnih komunističnih režimov: **kako preiti totalitarno mitologijo partijske vsevednosti in vsemogočnosti, ki ju je dvajsetletni razvoj razgalil in razvrednotil.**

Poleg zgodovinskega imperativa konfederativne preureditve in nujnosti gospodarskega izboljšanja je zato osnovni problem slovenskega razvoja v letu 1968 predvsem v tem, **kako razširiti svobodo razpravljanja** — umetniškega, znanstvenega in poljudnega v vseh sodobnih okvirih in oblikah javnega izražanja in občevanja — **nerešenih vprašanjih slovenskega človeka in naroda.** Brez te osnovne svobode spoznavanja ne more biti ne osebnega zadovoljstva ne družbenega napredka, posebno ne pri tako kulturno „razvajenem" in (zaradi svoje zemljepisno-politične lege) izredne stvarjalnosti potrebnem narodu kot so Slovenci. V današji Sloveniji pa tiskana beseda še vedno zavisi od samovoljnih in preklicnih režimskih privoljenj. Podoben, le da politično še bolj utesnjen, je položaj slovenskega radia, TV in javnih zborovanj.

DIALOG

„Mlajši ljudje so vedno kritično nastopali, toda težko se je z njimi pogovarjati, če nastopajo v pollegalni poziciji. ....Treba je odpirati tribune, voditi dialog in to velja tudi za dialog s slovenskimi izobraženci v zamejstvu. Pred očmi imam potek dialoga z Borisom Pahorjem in kje je obstal. Ob tem nastane vprašanje, kako je prišlo do tega, da mora nekdo od zunaj „soliti pamet" Slovencem.... in kakšne so bile diskusije; oddaljevale so se od političnih, socialnih, družbenih domen, od ključnih problemov današnjega življenja. Ali je temu vzrok naša avtocenzura, bojazen, da je vse preveč boleče ali kaj? Vse te stvari so posledica naše preteklosti.... V novejšem času je emigracija močno oživela in skuša loviti veter na svoje ladjice. Revije imajo večje možnosti za pogovore o teh vprašanjih in morali bi odprto razpravljati o vsem. Kjer se pa s kako odločitvijo ali družbeno rešitvijo stvari zapečatijo in o njih ni mogoče razpravljati, tlijo podtalno.... Glede na odprtost meja je praktično nemogoče preprečiti, da ne bi prišle do naših ljudi razne stvari, ki imajo tudi določen idejni vpliv in delujejo kot skriven fenomen. Vsak Slovenec ima možnost kupiti npr. brošurico dvomljive kakovosti, ki jo je natisnila in jo prodaja celovška Mohorjeva družba, zlasti še potem, ko je prebral v DELU, da je ne sme kupiti; odtlej jo z užitkom prav zaradi omenjenega tihotapi. Odveč je strah — in prav ima Peter Weiss, ko terja, da naj sprejmemo dialog, smo pa premalo dejavni, živahni...."

(Drago Druškovič, KOMUNIST, 27. oktobra 1967, str 10)

V okviru priprav na jesenski (1968) kongres slovenske Zveze komunistov (ki naj bi jo prilagodil sedaj hitrejši „samoupravni" razvojnosti), so se sestali štirje uredniki treh slovenskih revij (SODOBNOSTI, NAŠIH RAZGLEDOV in PROBLEMOV) ter se dokaj odkrito pogovarjali o problemu kulturne svobode v današnji Sloveniji. Iz teh pogovorov posnemamo nekatere značilne misli, kot (in v kolikor) so bile objavljene 27. oktobra v partijskem tedniku KOMUNIST.

Urednik NAŠIH RAZGLEDOV, Drago Druškovič se zaveda resnosti osnovnih kulturnih omejitev v današnji Sloveniji. Rad bi tudi odprl dialog „s slovenskimi izobraženci v zamejstvu". Želel bi celo odprto razpravljanje o takih neprijetnih pojavih kot je knjiga SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI. „Odveč je strah — in prav ima Peter Weiss, ko terja, da naj sprejmemo dialog, smo pa premalo dejavni, živahni" meni Druškovič. Ve pa, čeprav seveda tega ni tako naravnost izrazil, da tem dialogom še vedno stojita napoti dve stari in znani nasilni oviri: „Udba" (to neprijetno ime je tu rabljeno kot kratica v širšem, simboličnem smislu vseh vidikov režimske zatiralnosti) v Ljubljani in „Udba" v Beogradu. Do 1966 je beograjska „Udba" gospodovala po vseh republikah, po padcu Rankoviča pa je prišlo do ločitve področij in pristojnosti. Sedaj ima ljubljanska „Udba" (kot one v drugih republikah) samostojnost v obrambi partijske družboslovne pravovernosti in politične izključenosti, beograjska „Udba" pa nadaljuje kot prosluli čuvar namišljene „jugoslovanske enotnosti" proti neodjenljivim pojavom „šovinizma" v „mednacionalnih odnosih". (Knjigo SLOVENIJA je npr. prepovedala beograjska „Udba".)

PREPAD

„....obstaja prepad med političnimi intencijami in kulturo; leta se kaže v revijah.... Konflikt med revijami in med politično mislijo je torej globlje utemljen v sami situaciji v naši družbi in ta konflikt je v bistvu konflikt med kulturo in politiko.... Tu je bil predvsem govor o skupinah, ki stoje zunaj ZK; da nastajajo konflikti predvsem s temi skupinami, na primer v zamejstvu ali z mlado generacijo, ki stoji na napadalnih pozicijah. Mislim, da je konflikt širši in da nastaja v samih vrstah članov ZK, sodelavcev revij, in med uradno politiko, med uradnimi stališči.... Mislim torej, da se kaže nezaupanje — ne samo do tistih sodelavcev, ki niso člani ZK, ampak tudi do nekaterih članov ZK, ki skušajo z lastnim mnenjem nekatere stvari v dialogu razreševati.... Celo v sami ZK človek čuti notranjo delitev med političnimi, gospodarskimi na eni in med kulturnimi delavci na drugi strani. In ta na drugem bregu je že a priori osumljen, da nekaj skriva za svojo besedo.... Kot zadnjo reakcijo naj navedem nasilne ukrepe, ki nikakor niso simpatični in so največkrat prenagljeni, nerazumni, milo rečeno, nekulturni. Iz tega potem nastane politična senzacija ali afera.... Rešitev iz takšnega položaja vidim samo eno: da bi bilo treba spremeniti odnos do celotne kulturne situacije in kulturnega področja. S tem bi se bistveno spremenil tudi odnos do revij, odnos med samimi revijami in med sodelavci v teh revijah. Doseči bi morali to, da bo pisoči človek v enakopravnem položaju z drugimi tako v ZK kot v celotni družbi.... s spoštovanjem mnenj, ki so izpovedana kulturno, strokovno, politično pozitivno, konstruktivno, pa tudi mnenj, ki so napisana agresivno polemično, bomo lahko odpravili dosedanje anomalije. Vse to bi imelo še daljnosežnejše posledice; tak dialog bi namreč onemogočal nestrokovnost, ki dostikrat vlada v današnjih diskusijah in polemikah...."

(Mitja Mejak, KOMUNIST, 27 .oktobra 1967, str. 10)

Urednik SODOBNOSTI, Mitja Mejak je v razgovoru takoj zadel v samo jedro slovenskega kulturnega problema: „Obstoja prepad med političnimi intencijami in kulturo.... konflikt med politiko in kulturo.... tudi v samih vrstah članov ZK, sodelavcev revij, in med uradno politiko, uradnimi stališči."

Tudi Mejak se izraža za odprte dialoge in zato pledira za enakopravnost med kulturnimi delavci in nosilci politične oblasti. Podobne misli kot Mejak je v razgovoru izrazil tudi Ciril Zlobec, sourednik SODOBNOSTI.

NEZAUPANJE

" V Sloveniji dejansko obstaja vsa povojna leta antagonizem med kulturno sredino in politiko; lahko ga imenujemo nesporazum, spor ali konflikt.... Glede na izkušnje, ki jih imam v stikih s političnimi organizacijami, ki od časa do časa stopajo v javnost, da dajo neko politično oceno posameznih pojavov ali preusmerijo tok dogajanja ali kritike, ali da jo zaustavijo, je za stanje v Stoleniji značilo precejšnje nezaupanje, ki je sicer iz leta v leto manjše, toda v odnosu do drugih jugoslovanskih sredin še zmerom priostreno bolj kot kjer koli drugje. Od osvoboditve naprej so bili spori in nerazumevanja najostreje vidni prav v Sloveniji. Zakaj je ta situacija pri nas tako občutljiva?.... O tem bi se bilo vredno pogovoriti. To so konflikti, ki jih tudi komunisti iz drugih sredin niso nikdar razumeli. Problemi so znani. Zadnji dogodki pri nas so v jugoslovanskem okviru vzbudili začudenje — češ: spet v Sloveniji.... Rezultat te zaprtosti, tega nezaupanja je tudi nenaden problem zamejskega tiska, ki se vedno bolj krepi in je vedno bolj odklonilno usmerjen do tako imenovane matične Slovenije. V našem zamejskem tisku srečujemo trditve, češ da pri nas vlada vsesplošna stagnacija, da je slovenstvo zašlo v slepo ulico itd. Gre torej za pisanje, ki pri mladih ljudeh vzbuja vtis, da je možnost v zamejskem tisku večja kot tu.... Primer: prisostvoval sem posvetovanju med italijanskimi in jugoslovanskimi književniki v Opatiji. Prvi dan posvetovanja je prišlo sporočilo, da se glavni italijanski književniki posvetovanja ne bodo udeležili iz protesta, ker je italijanski tisk prav tisti dan pisal o procesu, ki da se v Ljubljani pripravla zoper Rožanca. Jaz o tem nisem ničesar vedel. Zunanji tisk je veliko bolj informiran in to nas spravlja v zelo čudno situacijo — izpademo kot ljudje, ki so nam določene informacije prikrite ali samo na pol povedane.... Vzemimo na primer pismo v DELU zoper Grvarjevi pesmi, objavljeni v PROBLEMIH. Ob pismu je bila pripomba uredništva DELA, s katero se je uredništvo distanciralo od stališča svojega stalnega sodelavca. Potem pa beremo prispevek drugega novinarja, ki najbrž ne spremlja kontinuirano naše literature in revij. In s takim stališčem se uredništvo DELA strinje, čeprav je zmerjaško, pa še s poanto: če se ne boš poboljšal, fant, te bomo pretepli...."**

(Ciril Zlobec, KOMUNIST, 27. oktobra 1967, str. 10).

1968 — MEDNARODNO LETO ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Človek je oseba in družno bitje obenem. Ta dvojnost kaže stalno napetost med obema polarnostima v vsej človeški zgodovini, v kolikor nam je znana. Poedine osebnosti se bore za svobodo, ki jo potrebujejo za svoj razvoj, in družba vsiljuje omejitve, ki so koncem koncev potrebne ne samo za skupnost, marveč tudi za posameznike.

Kolikor bolj se veča zavest osebnosti in svojskosti v širših množicah, toliko bolj zapleteno postaja medsebojno razmerje in toliko bolj številni postajajo poskusi, dati izravnanju obeh silnic določeno družbeno in tudi pravno obliko — in toliko bolj postaja tudi jasno, da dopuščajo družbene in pravne določbe, če so še tako popolne, možnost zlorabe tako za poedince kot za predstavnike skupnosti. Šele duhovna pripravljenost poedincev sprejeti ne samo pravice, marveč tudi dolžnosti do skupnosti, kakor tudi duhovna pripravljenost predstavnikov skupnosti spoštovati avtonomijo osebnosti, ker le ta omogoča plodno kulturno življenje, daje družbenim kot tudi pravnim predpisom resnično učinkovitost.

Zgodovina prizadevanj za zagotovitev t.zv. človečanskih pravic, je v zahodni kulturi dolga. V njej vidimo dvojni razvoj — na eni strani postopno uveljavljanje določenih omejitev predstavnikov skupnosti, začenši s kralji in cesarji, v prid določenim izbranim skupinam (plemstvu) in nato postopoma širjenje teh pravic na širše ljudske sloje (meščanstvo, lastnike nepremičnin, vse odrasle moške, vse odrasle ne glede na spol).

Navadno prikazujejo kot začetek uveljavljanja človečanskih pravic listino Magna Carta Libertatum, ki so jo angleški baroni l. 1215 izsilili od svojega vladarja. Te pravice so se pozneje razširile na meščanstvo (Petition of Rights — 1628) in končno na vse državljane (Agreement of the People — 1647). Karl II. je izdal l. 1679 Habeas Corpus Act in parlament je utrdil svoje pravice l. 1689 z Bill of Rights.

Kot je prikazal prof. Jože Felicijan v svojem pravkar objavljenem delu „The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia (Družba sv. Mohorja v Celovcu, 1967), bi bilo treba začeti to zgodovino z ustoličenjem koroških vojvod, ki pričajo o omejenosti valdarjevih pravic. Bodinovo poročilo o ustoličevanju je vplivalo na Jeffersona, ko je pisal Izja-

(dalje na 4. strani)

Vladimir Kavčič, urednik PROBLEMOV, poglablja temo prepada med režimsko politiko in slovensko kulturo, ugotavlja važno razliko med mišljenjem partijcev predvojnega izvora na eni strani in povojnih članov ZK na drugi (njegovo razlikovanje je zelo podobno onemu na str. 89 SLOVENIJE V., D. in J.) ter med obojimi in sedanjo nepartijsko generacijo. Zavzema se za sodelovanje s „tržaškimi (slovenskimi) revijami" razen, če „za njimi stoji politična emigracija s problematičnimi nakanami", kar pa bi po njegovem tisti, ki tako „menijo", morali „javno povedati".

Skoraj tako odkrit kot je značilen, pa je Kavčičev zaključek (ki ga je tudi KOMUNIST postavil na konec svoje objave onih razgovorov): „Še vedno nimamo normalne kulturne politike, večkrat bobu še ne moremo reči bob, ker naše ocene posameznih kulturnih pojavov potegnejo za seboj določene administrativne ukrepe, ki pa nas kot delavce na

(dalje na 4. strani)

ZNAKI RAZVOJA

Letošnji Božič
(Pismo iz Slovenije)

„Tudi pri nas dobiva božič vedno bolj — tudi navzven — viden znak praznika. Če bomo tako dalje napredovali, bomo kar hitro nadoknadili zamujeno. In ne bo treba dolgo čakati, ko bo božič tudi dela in šole prost dan.

Po trgovinah ni treba več skrivati tega, kar diši po prazniku. Dobijo se razne božične gramofonske plošče, zelo lepe voščilnice (včasih so bile naprodaj samo novoletne!), tudi jaslice lahko dobiš v kakšnem „kotu" v trgovinah, privatno pa kolikor kdo hoče; je vse sproti razprodano, kar je malo lepše, umetniško.

Mnogi tuji časopisi nas še vedno preveč „črno" gledajo. Saj božič mora biti predvsem v srcih. In v srcih Slovencev je prav gotovo! In pogosto bolj kot morda kje na „zahodu". O tem sem trdno prepričan.

Še en napredek: Verski list „Družina" se lahko kupi v mestu v kioskih. Mladina ima pa svoj časopis „Ognjišče".

Primer domačega dialoga:

"Klerikalci in liberalci" ter otroška igra

Nedolžna otroška igra, o kateri je poročala Družina, je dala povod za zanimiv dialog, ki se je razvil v DELU v rubriki Pisma bralcev. Družina je poročala, kako so se žogali učenci, ki redno hodijo k verouku, ko se jim je hotel pridružiti učenec, ki tega ne dela. Najprej ga niso bili preveč veseli, a ko jim je obljubil, da bo z njimi skupaj tudi hodil k verouku, so ga veselo sprejeli v upanju, da bo obljubo držal nakar so „še srečnejši prijeli za žogo in zaigrali bodočemu verouč-nemu učencu na čast". Ob tem poročilu se je oglasil Oskar Arko iz Ljubljane in v Delu (12. nov., Pisma bralcev) postavil vprašanje, „ali se morda med našimi otroci znova pojavljajo stare, znane slovenske igre o „klerikalcih in liberalcih"? — Pisec nato govori o svobodi verskega pouka, o ločitvi Cerkve in države, o zasebni naravi opravljanja verskih obredov — in pristavlja: „Prav tako je razumljivo, da verskih potreb otroci nimajo oziroma ne čutijo; te jim šele privzgoje vzgojitelji ali starši. Tisti starši, ki spoštujejo otrokovo pravico, da se bo , ko bo polnoleten, sam odločil o vsem tem, ti razumljivo, svojih otrok ne silijo k verouku". Pisec nato svari pred ščuvanjem otrok k verski nestrpnosti.

Na to pismo je poslal svoje pripombe Maks Arko iz Maribora, ki jih je objavilo DELO v isti rubriki 26. nov. K vprašanju „klerikalcev in liberalcev" mu odgovarja, da je pri tem vprašanju treba ločiti dvoje stvari: biti „liberalec" ali „klerikalec" ni tipično slovenski pojav, ampak je to stvar svetovnega nazora, zato splošno človeški. Zato se strinja s piscem prvega članka, da ima vsak polnoleten človek pravico, da si sam izbere svoj nazor. Druga stvar pa je: kakšni odnosi naj vladajo med tistimi, ki so si izbrali različne svetovne nazore. Vladali naj bi odnosi strpnosti in ljubezni. O vprašanju pravice otroka, da sam odloča, ko bo polnoleten ter o verouku, pa odgovarja takole: „Ali se tisti otroci, ki hodijo k verouku, ko postanejo polnoletni, ne morejo sami odločiti? Ali se dejansko tudi sami ne odločajo? Ali se midva nisva odločila, kljub temu, da sva hodila k verouku? In toliki drugi? Mislim, da še bolj svobodno, ket vsaj veš, kaj odbereš in kaj opustiš. Spoštujmo prepričanje drug drugega.... Ne glejmo le tujih napak, ampak priznajmo pošteno tudi svoje. Vsi jih delamo.. Edino to je pot, da se znebimo napak, ki so jih delali naši predniki v klerikalnem in liberalnem taboru."

Takšna izmenjava različnih mnenj v uradnem tisku je nova in zanimiva.

Nova apelacijska komisija za priseljence v Kanadi

Minister za delovno silo in vseljevanje Jean Marchand je sporočil, da je bila 13. novembra sestavljena nova apelacijska komisija za priseljence v Kanadi. Načeljuje ji gdč. Janet Vivian Scott iz Toronta. Njena pomočnika sta John Colin Armour Campbell iz Ottawe in Jean-Paul Geoffroy iz Montreala. Člani komisije so Ugo Benedetti iz Hamiltona, Frank Glogowski iz Toronta, Gerard Legare iz Rimouskega in Anton Bernard Weselak iz Beasejourja.

Nova komisija ima več pravic kot prejšnja, ki jo nadomešča ter je povsem neodvisna od ministrstva. Reševala bo vse apele proti ukazom deportacije. Imela bo pravico razveljaviti ali ustaviti deportacijo iz človečanskih ozirov ali pa na pravni podlagi. Njena odločitev je dokončna. Dopustna je samo pritožba na Vrhovno sodišče Kanade, kadar gre za vprašanje zakonitosti. Komisija bo mogla tudi sprejemati pritožbe sponzorjev, če vseljevalni uradniki odklonijo dovoljenje za vselitev.

SLOVENIJA PRED OSNOVNIMI SPREMEMBAMI?

(Dalje s 3. strani)

področju kulture diskvalificirajo, onemogočajo nam normalne odnose...." Med vidnejšimi „administrativnimi ukrepi" proti kulturni svobodi so primeri kot zatrtje PERSPEKTIV, kaznovanje njihovih urednikov in sotrudnikov, prepoved SLOVENIJE, obsodba Rožanca in gonja proti Brvarjevim „dvem pesmim". K tem primerom pa je treba dodati mnogo drugih, vsakodnevnih omejevanj svobodnega razravljanja med Slovenci.

MONOPOL

"....V predvojnem času sta na primer politika in literatura tesno sodelovali, usmerjeni sta abili k istim ciljem.... v povojnem času se je odnos med kulturo in politiko začel krhati. Ne bi mogel na kratko opredeliti vseh elementov, ki so to povzročili, da pa je prišlo do razkola, o tem ni dvoma. Kot marsikje drugod si je tudi pri nas politična sfera pridobila monopol za urejanje tako imenovanih družbenih vprašanj. Dobršen del kulture danes to politiko občuti kot breme, zlasti pa jo tako občutijo mladi.... Tu je generacija, ki je nosila breme vojne, in ki je prepričana, da je s svojimi dejanji realizirala večino človeških idealov, načelno uredila to dobo, zdaj pa je treba samo še popravljati nekatere malenkosti. Povojne generacije pa to družbo doživljajo takšno, kot je, z vsemi njenimi protislovji, usmerjene so predvsem v sedanjost in v prihodnost, odprte so za aktualna vprašanja našega časa. Prepričan sem, da njihov vpliv v ZK ni zagotovljen v zadostni meri, da ZK kot celota v marsikaterem vprašanju stoji na konservativnih stališčih in se ne opredeljuje do aktualnih, na primer filozofskih vprašanj, ali pa se opredeljuje neustrezno.... Vtis imam, da se slovenski komunisti premalo izobražujejo, da imamo zelo malo ljudi, ki sploh vedo, kaj se dogaja okrog nas in ki bi do tega lahko zavzeli stališče.... Ni pri nas uredništva, ki ga mladi ne bi doživljali koti podaljšek oblasti. V odnosu do njih smo vsi uredniki konservativni, naša merila so se bolj ali manj formirala v preteklosti. Menim, da bi mladi morali imeti možnost, da sami prevzamejo odgovornost za to, kar počenjajo.... Če za tržaškimi revijami stojijo iskrene želje po dialogu, sodelovanju, medsebojnem razumevanju in tako naprej, bi morali v njih aktivno sodelovati in se prizadevati, da postanejo del našega kulturnega prostora. Če pa kdo meni, da za njimi stoji politična emigracija s problematičnimi nakanami, naj to javno pove.... Še vedno nimamo normalne kulturne politike, večkrat bobu še ne moremo reči bob, ker naše ocene posameznih kulturnih pojavov potegnejo za seboj določene administrativne ukrepe, ki pa nas kot delavce na področju kulture diskvalificirajo, onemogočajo nam normalne odnose, odnose, ki naj bi na tem področju bili normalni".

(Vladimir Kavčič, KOMUNIST, 27. oktobra 1967, str. 10)

Od monologov do dialogov

Osnovni kulturni problem v današji Sloveniji torej še daleč ni rešen. Sredstva javnega razpravljanja in občevanja so zelo skopo odmerjena in neenakomerno dostopna različnim mišljenjem. Partijski režim ima še vedno prvo in zadnjo besedo o tem, kdo sme in kaj sme javno izraziti. Zato ni sproščenih in iskrenih dialogov ne med Slovenci doma, kaj šele med njimi in slovenskim zamejstvom ter Slovenci v zunanjem svetu. Še vedno govorimo vsak svoje monologe, le da so ti v zunanjem svetu bolj sproščeni (četudi ne vedno dovolj informativni ali kakovostni) kot oni doma.

Tedaj bo konec strahu pred nasiljem iz Beograda, pa tudi konec izgovarjanja nanj. Jasno se bo videlo, da slovenska kulturna svoboda prepostavlja tudi slovensko politično svobodo v obliki vsaj dveh popolnoma enakopravnih in med seboj neodvisnih političnih organizacij — ne „v emigraciji", temveč doma v Sloveniji.

To so osnovne težave slovenskega razvoja v letu 1967. Upati pa je, da bodo odprte meje poleg turizma in trgovine bolj in bolj odpirale tudi možnosti za izmenjavo slovenskih misli neglede na njih izvor. Brez dvoma bo s konfederativno preureditvijo sistema boj za osnovno kulturno svobodo v Sloveniji olajšan, ker bo rešen vsaj ene „Udbe" — one najhujše v Beogradu.

BOLEZEN ZAROTNIŠKEGA SUMNIČENJA

Prijatelji iz Slovenije in zamejstva pišejo, da se tam po anonimni pošti "iz Buenos Aires in New Yorka" širijo govorice, da sem knjigo SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI napisal "na željo Titovih agentov", in podobna podtikanja.

Režimsko časopisje v Sloveniji je najprej knjigo označilo kot delo "ameriškega agenta", zatem pa je "dopisnik iz New Yorka" v Argentini objavil, da je knjiga bila inspirirana od "skrivnostne poslanice" iz cerkvenega Rima. Tako v pestrem zarotniškem krogu okoli knjige manjkata le še Moskva in Peking.

Prav nič ni čudno, čeprav seveda ni razveseljivo, da se tudi med Slovenci še dobijo ljudje, ki bolestno rkejo take zarotiške izmišljotine, jih razširjajo ali jim nasedajo. Razveseljivo pa je, da tisoči Slovencev, ki so knjigo čitali, le-to sodijo po njeni vsebini v luči podatkov in razlogov, ki so z njo v stvarni in logični zvezi.

Knjiga nima nobene zveze s kakršnimikoli zarotniškimi viri ali nagibi. Edini, ki so mi pomagali, so moji slovenski prijatelji v svetu, ki so s skromnimi osebnimi prispevki knjigo finančno omogočili. Po Sloveniji pa so knjigo razširili tamkajšnji čitalci sami, ki so vkljub beograjski prepovedi knjigo močno kupovali in nosili domov. Vsa naklada je razprodana.

Čitatelji knjige vedo, da je pisana z odkritim in edinim namenom, da z analizo dejanskih silnic slovenskega razvoja pomaga k uspehu aktivne slovenske razvojnosti. Edina alternative je novo brezupno nasilje in uničevanje. Zato v Sloveniji prevladuje zavestna težnja in konstruktivni pritisk k vedno večji svobodi Slovencev in k samostojnosti njihove lastne države. Ti silnici oblikujeta osnovno dinamiko današnje Slovenije, ki je — tako smemo upati — ne morejo več ustaviti ne notranji nasilniki z leve ne zunanji skrajneži z desne.

Zato bom tudi v novem letu na tretji strani SLOVENSKE DRŽAVE objektivno razčlenjeval dosežke, možnosti in težave nadaljnjega slovenskega ravoja — dokler ne bo v Sloveniji popolne prostosti javnega razpravljanja o teh osnovnih vprašanjih slovenske bodočnosti.

Washington, D.C.
Novo leto 1968 *Ciril Zebot*

• O božiču je dobil dr. Joseph Kirschbaum, častni član Slovenske narodne zveze, 100letniško odlikovanje (Centennial Award) za njegov doprinos kanadskemu narodu. Odlikovanec je eden vodilnih Slovakov, ki se bore v svobodnem svetu za osvoboditev domovine in je tudi predsednik „Canadian Ethnic Press Association of Ontario" in predsednik „Canadian Ethnic Press Federation". K odlikovanju tudi naše čestitke! „S. D."

V duhu te naveselejše dobe sem zadovoljen, da Vam lahko izročim, kakor tudi Vaši družini naša dobronamerna in stalna voščila za

ZADOVOLJEN BOŽIČ

in veselo ter uspešno,

MIRNO IN POLNO NAPREDKA

POLNO NOVO LETO.

STEPHEN B. ROMAN
Chairman and President

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

SNOV ZA SODOBNI SLOVENSKI SLOVAR

(Nadaljevanje)

Labirint — blodnjak, položaj, iz katerega ni izhoda in v katerem nenehno blodimo; npr. naša družbeno-politična ureditev je pravi labirint;

lagati — govoriti nasprotno resnici; potvarjati, izmaličiti dejstva: potrebna lastnost za napredovanje v službah na politično-družbenem sektorju;

lahkovernost — nezdravljiva, redna bolezen Slovencev;

1968 — MEDNARODNO LETO . . .

(Dalje s 3. strani)

vo neodvisnosti ameriških kolonistov, ki so se že l. 1620 zavezali da bodo spoštovali načelo enakih pravic za vse ter so to njihovi potomci formulirali l. 1791 v slavnem zakonu Bill of Rights.

Deklaracija človečanskih pravic 26. avgusta 1789 med francosko revolucijo je postala model za večino evropskih ustav 19. stoletja.

Organizacija Združenih narodov je l 1948 razglasila splošno deklaracijo človečanskih pravic, ki jo je podpisala večina držav-članic. Kanade ne najdemo med podpisnicami, toda glavni razlog je ustavnega značaja. Mnoge pravice, ki so naštete v splošni izjavi, spadajo v pristojnost provinc in bo potrebna predhodna revizija ustave ali izrecni dogovor provinc z zvezno vlado, da jo bo mogla Kanada podpisati. Zvezna vlada je izdala l. 1960 svoj Bill of Rights, ki zadeva izključno osebne pravice, dočim vključuje izjava OZN tudi pravice družine.

Težnja za uveljavljanje človečanskih pravic je dobilo mnogo podpore od katoliške Cerkve, zlasti v božičnih poslanicah Pija XII. in v okrožnici Janeza XXIII. „Mir na zemlji".

Za dvajseto obletnico razglasitve splošne izjave človečanskih pravic je Organizacija Združenih narodov razglasila leto 1968 za leto človečanskih pravic. S tem je bilo poudarjeno, da izjava sama še ni dovolj — da ji moramo dati življenje s priznanjem teh pravic tudi drugim tako kot posamezniki kot tudi kot člani narodnostnih in državnih skupnosti.

Rudolf Čuješ

CANADA

Morda imate Vi pravico dobiti kanadsko državljanstvo ne da bi se tega zavedali

Mnogi ljudje v Kanadi ne vejo da imajo dovolj kvalifikacij, da postanejo kanadski državljani. Med temi se morda nahajajo starejši ljudje, ki imajo težave z učenjem angleščine ali francoščine pa so poročeni s kanadčanom ali žive v Kanadi deset ali več let.

Obiščite uradnika Vašega najbližjega Urada za kanadsko drzavljanstvo (Clerk of Canadian Citizenship Court) in poizvedite o dobivanju kanadskega državljanstva. Morda je dosti lažje kot si mislite.

Državljanski uradi se nahajajo v sledečih mestih: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton in Vancouver.

Secretary of State